

Србија има капацитет да у извозу пољопривредно-прехранбених производа превазиђе Холандију! Ова тврдња, колико год у овом тренутку нереално звучала, има посебну специфичну тежину. То није изјавио ни један од српских министара пољопривреде, који су се од 2000. најчешће ротирали, што се може тумачити и као доказ да је за државу аграр увек био „девета рупа на свирали“ и да се тај ресор најчешће користио као монета за поткусуивање приликом склапања коалиционих споразума. Није то ни уобичајена крилатица свих страначких лидера у јеку предизборне кампање. Такво уверење пре више од три године изнео је тадашњи заменик шефа делегације Европске уније у Србије Адриано Мартинс.

А где је српска пољопривреда три године после тога? На истом месту где је и била. Препуштена на милост и немилост много снажнијој конкуренцији из иностранства и у тешком финансијском стању, које домаћи произвођачи без много веће подршке најпре државе, а потом и банака - кредитора, сами не могу битије да побољшају.

Зато ће Србија, ма колико то сада звучало нереално, много пре достићи Холандију у фудбалу него у производњи хране. Холандија годишње извезе пољопривредних производа за 76 милијарди евра, док српски извоз тих производа никада није премашао 2,1 милијарду евра. Да би, дакле, наш извоз аграрних производа достигао 10 одсто холандског, морао би да се увећа 3,5 пута!

Ни поређење са другим земљама не иде нам много у прилог. Од 2005. до 2009. извоз пољопривредних производа Србије био је само 301,6 долара по хектару, Хрватске три

пута већи, 992,7 долара, а старих чланица ЕУ 6.000 долара по хектару! Саме те бројке и податак да немачки пољопривредник у просеку храни 152, а српски тек 18 становника, показују колики је неискоришћени потенцијал и колико има простора да се повећа ниска продуктивност домаће пољопривреде. Но, услов за то је да се хитно преокрену негативни трендови. У последњих пет година број свиња смањен је за 450.000, говеда за 140.000, музних крава за 110.000, а млека се произведе 116 милиона литара мање. Пре неколико дана немачка компанија „Тенис“ је саопштила да планира у Србији да производи три милиона товних свиња. Пре годину дана у свим фармама у Србији било је само 144.000 свиња више!

Но, и овакав какав је, наш аграр сваке године обезбеђује нето прилив већи од милијарду евра, јер се за толико више хране извезе него што се увезе. С друге стране, скоро све друге привредне гране у робној размени са иностранством бележе дефицит. Сама та чињеница требало би да буде довољна да и држава својим мерама аграрне политике допринесе повећању пољопривредне производње, а последично и расту извоза и бруто домаћег производа (БДП) и да тако убрза излазак из рецесије. То је посебно значајно, јер је три од последњих шест година Србија бележила пад БДП-а. Да зло буде веће процене Светске банке су да ће Србија ове године бити једина земља у региону са падом БДП-а. А тај негативни тренд најлакше би се могао прекинути управо стимулативним мерама аграрне политике.

Јасно је да Влада Србије, која последњих месеци сву пажњу усмерава на фискалну консолидацију, са циљем да до 2017. заустави даљи раст јавног дуга, који је већ достигао 24,2 милијарде евра, нема новца за расипање. Тим пре оно мало расположивих средстава не би требало трошити за субвенционисање богатих страних инвеститора, већ га усмерити тамо где он може најбрже дати највеће ефекте. А то је пољопривреда, за чијим производима постоји тражња и на европском, а посебно на руском тржишту.

Сам аграрни буџет, који је до 2006. био пет-шест одсто, а последњих година је мањи од четири одсто укупног буџета, није довољан да се обезбеде субвенције и за куповину нових сорти и хибрида, система за наводњавање, нове механизације, минералних ђубрива и хемијских заштитних средстава... С друге стране било би нереално од државе очекивати и тражити да се у јеку мера штедње додатни новац издваја за аграр. Уместо

тога, постојећи новац требало би ефикасније искористити.

Он би, на пример, могао да послужи за субвенционисање дела камата за динарске кредите са фиксном каматном стопом, са джим роком отплате уз одређени период мировања обавеза (грејс период). На тај начин би произвођачи могли терет отплате кредита распоредити на више година, а не као сада по правилу на највише годину дана. Самим тим им месечне рате не би представљале неподношљив терет. Применом оваквог модела сви би били у плусу. Држава би са истом количином новца финансијски подржала већи број произвођача. Банке би поново почеле да одобравају кредите, а паори би дошли до преко потребног новца за финансирање ратарске и сточарске производње. Наравно, циљ свега није само да се обезбеде јефттинији кредити, већ да они буду само полуга да се разним иновацијама повећа конкурентност и обезбеди одрживост производње, а то подразумева повећање приноса и смањивање цене коштања по јединици производа. У супротном све ће бити узалуд, а највећи терет свалиће се на плећа 95 одсто малих произвођача.

Друга могућност је да се средства аграрног буџета искористе као нека врста гарантног фонда, из кога би се банкама јемчило за кредите одобрене пољопривредним произвођачима. У банкарском сектору Србије тренутно је кључни проблем висок удео ненаплативих, ризичних кредита и зато су банке веома опрезне и сада траже много веће гаранције да ће им нове позајмице уредно бити враћене. С обзиром да се јемство државе још не доводи у питање, формирање оваквог гарантног фонда би омогућило банкама да више новца усмере у аграр. Други позитиван ефекат оваквог модела подршке је да би се значајно смањио ризик за банке, па би било за очекивати да ће и каматне стопе на те позајмице бити ниже него што су сада.

Без једног од оваквих модела подршке, тешко је очекивати од банака да ће одобравати дугорочне, инвестиционе кредите пољопривредним произвођачима. А скуп, краткорочни кредити, какви се углавном сада нуде, само су корак ближе финансијском колапсу и банкроту српских произвођача.

Аграр као "девета рупа на свирали" или далеко је Холандија

Пише: Ненад Поповић
недеља, 03 мај 2015 10:46

Аграр заслужује већу подршку и због тога што је то једина производња која има сигуран пласман, с обзиром на процене да ће до 2050. број становника, а самим тим и потенцијалних купаца наше хране порасти за две милијарде.

Хоће ли Србија искористити ту шансу, не зависи ни од кога са стране, већ искључиво од нас. Зато не би смели да и ту прилику прокоцкамо. А поготово не би било добро да олако омогућимо странцима да од 2017. купују наше оранице. Све друго се може произвести. Осим обрадивог земљишта. Мада ни саме површине не значе ништа. Уосталом, Србија има 2,2 пута више обрадивих површина од Холандије (4,2 према 1,9 милиона хектара), а наш извоз пољопривредних производа је 35 пута мањи од холандског. Ако је већ тако, зашто не узмемо рецепт од „лала“. Из Холандије, не из Војводине.

Аутор је председник Српске народне партије